

Remissyttrande från Sundsvalls kommun Trafikverkets rapport om ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt (Dnr: TRV 2023/12345).

Inledning

Vi delar Trafikverkets bedömning att flygtrafikens tillgänglighet är en avgörande förutsättning för regional utveckling, företagsetableringar, krisberedskap och invånarnas tillgång till samhällsservice. Det är också positivt att regioner och kommuner ges möjlighet till större inflytande över flyglinjer.

Men det är samtidigt vår bestämda uppfattning att det statliga ansvaret för samhällsviktig infrastruktur inte får urholkas. Det förslag som nu presenterats riskerar att innebära en omfattande överföring av kostnader på kommuner och regioner, vilket vi ser som oacceptabelt.

Staten måste ta det fulla ansvaret

Samhällsviktig flyginfrastruktur är ett nationellt ansvar. Det är staten som ska garantera tillgänglighet i hela landet – inte enskilda kommuner. Att förslaget öppnar upp för kommunal eller regional medfinansiering, även av statliga trafikpliktlinjer, hotar principen om att alla delar av landet ska ha likvärdig tillgång till transportinfrastruktur.

Förslaget hotar jämlikhet och likvärdighet

Förslaget bygger i praktiken på att den som har råd får inflytande. Det innebär att kommuners och regioners olika ekonomiska förutsättningar blir direkt avgörande för invånarnas tillgång till flygtrafik. Vi kan inte acceptera ett system där tillgängligheten till samhällsviktig service blir beroende av den lokala skattekraften. Det rimmer illa med både jämlikhetsprinciper och Sveriges regionalpolitiska mål.

Kommunala budgetar klarar inte ett nytt nationellt åtagande

Kommuner har redan idag ett stort ansvar för välfärdens kärna – skola, vård och omsorg. Att samtidigt förväntas ta ekonomiskt ansvar för trafikpliktig flygtrafik är inte förenligt med en långsiktigt hållbar kommunal ekonomi. Det är helt orimligt att en kommun med pressad ekonomi ska behöva prioritera mellan flygtrafik och grundläggande välfärdstjänster.

Restidsgränsen måste harmoniseras med EU

Vi ifrågasätter Trafikverkets förslag att behålla den svenska restidsgränsen på fyra timmar för att avgöra om flygtrafik får upphandlas. Enligt EU:s lufttrafikförordning är motsvarande gräns tre timmar. Att Sverige väljer en striktare linje, särskilt för flyglinjer som regioner och kommuner själva ska finansiera, är både orimligt och kontraproduktivt.

Det innebär i praktiken att svenska kommuner får sämre förutsättningar än andra EU-länder att upphandla regional flygtrafik – trots att vi har längre avstånd, mer glesbygd och svagare tågförbindelser. Vi anser att Sverige bör anpassa sig till EU:s regelverk och därmed justera restidsgränsen till tre timmar – både för statlig och regional trafikplikt.

Kommunstyrelsekontoret

2025-04-10

Dnr: KS-2025-00310

Niklas Andersson

Infrastrukturstrateg,

avd Samhällsutveckling och hållbarhet

Kommunen bedömer att en sänkt gräns till tre timmar, i enlighet med EU:s lufttrafikförordning, skulle bidra till ökad flexibilitet och bättre möjligheter att möta regionala behov av snabb och effektiv tillgänglighet.

Styrning måste ske med långsiktighet och rättvisa

Om ökat regionalt inflytande ska vara möjligt, måste det ske under rättvisa förutsättningar:

- Regional medfinansiering ska vara frivillig.
- Staten måste först ta sitt fulla ansvar för det grundläggande utbudet.
- Statliga anslag för trafikplikt måste förstärkas, långsiktigt säkras och fördelas efter behov.

Vi anser också att nuvarande process för statlig trafikplikt – där översyn sker vart fjärde år – är för stelbent och behöver moderniseras. Trafikverket bör få i uppdrag att i nära dialog med kommuner och regioner utveckla ett mer flexibelt och behovsanpassat system.

Ställningstagande

Staten har ett stort ansvar för att säkerställa en grundläggande flygplatsinfrastruktur i hela landet. Med anledning av det bör regeringen också skyndsamt gå vidare med förslagen i Peter Normans utredning "Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet" från 2023 som föreslår att processen för att återförstatliga Sundsvall-Timrå Flygplats ska påbörjas och genomföras.

Mot bakgrund av ovanstående vill vi framföra följande:

- Förslaget i sin nuvarande form bör inte genomföras.

Kommunstyrelsekontoret

2025-04-10

Dnr: KS-2025-00310

Niklas Andersson

Infrastrukturstrateg,

avd Samhällsutveckling och hållbarhet

- Staten ska även fortsatt ha det fulla ansvaret för upphandling och finansiering av samhällsviktig flygtrafik.
- Eventuellt regionalt inflytande måste bygga på rättvisa villkor och förutsätta statligt stöd.
- Trafikverket bör ges i uppdrag att utforma en ny modell som förenar statligt ansvar med regional delaktighet – utan att urholka välfärdens resurser eller skapa ojämlikhet mellan kommuner.
- Sverige bör anpassa restidsregeln till EU:s gräns på tre timmar för att möjliggöra mer ändamålsenliga och rättvisa prövningar av trafikplikt.

Niklas Sävén

Kommunstyrelsens ordförande

Sundsvalls kommun